

TİFO

written by Dr. Aydođan Lermi

Tifo; Paratifo; Enterik Ateş;

Tifo ve paratifo hastalığı Salmonella bakterisi ile meydana gelen sistemik enfeksiyon hastalıklarıdır. Tifoya Salmonella typhi paratifoya ise Salmonella paratyphi neden olur.

Tifo az gelişmiş ülkelerde alt yapı kanalizasyon sistemlerinin, temiz içme sularının olmadığı ülkelerde, sanitasyon temizlik ve hijyen koşullarına uyulmayan yerlerde salgınlar şeklinde görülür. Tifo tedavi edilmez ise ölüme neden olabilir. Hastalık gıdalar ve sular ile ağızdan bulaşır:

- Kanalizasyon suları ile kirlenmiş içme ve kullanma suları,
- Pastörize edilmemiş süt ve süt ürünleri,
- Tifo hastası yada tifo taşıyan kişilerin hazırladığı gıda ve içecekler,
- Uygun şekilde saklanmamış gıdalar,
- Temizlik, sanitasyon ve hijyen koşullarına uyulmaması tifo bulaşmasına yol açar.

Bakteri gıdalar ve sular ile ağızdan girdikten sonra barsaklarda yerleşerek çoğalmaya başlar daha sonra kan yoluyla diğer organlara giderek tüm vücutta sistemik enfeksiyona neden olur.

- Kirli suları kullanmak,
- İyi bir kanalizasyon ve içme - kullanma suyu sisteminin olmaması,
- Çiğ gıda yemek,
- Kirli sular ile yıkanmış meyve, sebze ve salata yemek,
- Kirli sulardan yapılmış buzları kullanmak,
- Sanitasyon şartlarının kötü olduğu yerlerde yaşamak veya buralara seyahate gitmek tifo hastalığı kapma şansını arttırır.

Tifo belirtileri nelerdir?

Hastalık mikrop vücuda girdikten 6 ila30 gün içinde başlar. En sık görülen şikayetler:

- Hastalık aşırı yorgunluk, halsizlik, baş ağrısı ve ateş ile başlar,
- Ateş ilk 3 -4 gün içinde giderek artar,
- Ateş, ateş özellikle sabahları normal öğleden sonra yükselmeye başlayan ve akşamları 39 dereceyi bulan ateşler şeklinde görülür,
- Üşüme, titreme,
- Şiddetli baş ağrısı,
- Kabızlık yada ishal,
- Kramp tarzında karın ağrıları,
- Halsizlik, bitkinlik hali,
- İştahsızlık,
- Vücutta pembe döküntü (özellikle gövdede),
- Baş dönmesi,
- Kas ağrıları,
- Ense ve boyunda lenf bezlerinin şişmesi,
- Karaciğer ve dalağın büyümesi en sık görülen şikayetlerdir.

Tifo teşhisi nasıl konur?

Hastanın şikayetleri ve muayene bulguları teşhise yardımcı olur. Tifo teşhisi laboratuvar testleri ile konur.

- Kan sayımı (Hemogram),
- CRP,
- Sedimantasyon,
- Tam idrar tahlili,
- Gruber Widal serolojik testi,
- Kan kültürü,
- Dışkı kültürü testler ile konur.

Tifo tedavisi :

Tifo tedavisinde antibiyotikler kullanılır. Tifo tedavi edilmeden önce oldukça bulaştırıcıdır. Hastaların bir kısmında şikayetler geçse de hasta taşıyıcı olur ve hastalığı bulaştırmaya devam eder. Tifo taşıyıcı hastalar hiçbir şikayetleri olmadan hastalığı dışkı ve idrarları ile yayarlar. Hastalığın tek kaynağı insandır. Tifo doğada başka canlıda bulunmaz. Taşıyıcılar antibiyotik ile tedavi edilmelidirler. Safra kesesinde taş olan taşıyıcılarda ise antibiyotik yetersiz kalır ise ameliyat ile safra kesesinin alınması gerekir.

Tedavi edilmeyen hastalarda tifo barsak delinmesi ve ölüme neden olur.

Tifo dan korunma:

Tifodan korunmanın en önemli yolu iyi bir alt yapı ve kanalizasyon sistemidir. Tifo alt yapısı olmayan kanalizasyon sistemi olmayan veya iyi çalışmayan bölgelerde görülür. İçme ve kullanma suyunun kanalizasyon sistemi ile bulaştığı yerlerde salgınlar yapar. Böyle bölgelerde tifodan korunmanın iki yolu vardır:

- 1- Aşılama: tifo aşısı tifonun yoğun olduğu bölgelere seyahat edenler için önerilmektedir. Aşı çok koruyucu değildir ve aşı olmaya rağmen gıdalara dikkat etmek gerekir.
- 2- Gıdalara karşı dikkatli olmak: tifonun görüldüğü bölgelerde aşağıdaki önlemlere dikkat etmek hastalığın bulaşmasını önleyebilir:
 - Sadece şişe suyu ve şişedeki içecekleri tüketmek,
 - Kaynamamış suları kullanmamak,
 - Buz kullanmamak,
 - Çiğ gıda yememek,
 - Gıdaların iyi piştiğinden emin olmak,
 - Pastörize edilmemiş süt ve süt ürünleri kullanmak,
 - Çiğ sebze ve meyve tüketmemek, meyveleri mutlaka soyarak yemek, çiğ debze ve salata yememek,
 - Çiğ deniz ürünleri yememek tifodan korunmayı sağlayabilir.

Referanslar:

1- Centers for Disease Control and Prevention (CDC)

<http://www.cdc.gov/>

2- World Health Organization (WHO)

<http://www.who.int/>

3- Public Health Agency of Canada

<http://www.phac-aspc.gc.ca/>

4- Bhan MK, Bahl R, Bhatnagar S. Typhoid and paratyphoid fever. Lancet . 2005 Aug 27-Sep

2;366(9487):749-62.

5- Centers for Disease Control and Prevention website. Available at:

http://www.cdc.gov/ncidod/dbmd/diseaseinfo/typhoidfever_g.htm#Getting%20vaccinated . Accessed November 18, 2009